



Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd
Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Jeugdbeschermingsregio Brabant

Jeugdhulpregio's:
**Noordoost-Brabant, Zuidoost-Brabant,
Hart van Brabant,
West-Brabant Oost, West-Brabant West**

*Regiorapport verscherpt toezicht
kwetsbare kinderen onvoldoende beschermd*



De accounthoudende wethouder aan het woord

De provincie Noord-Brabant bestaat sinds 2014 uit vijf jeugdzorgregio's. De jeugdzorgregio's kennen hun eigen besluitvormingsprocessen en zijn gelegitimeerd door de gemeenteraden van de betreffende gemeenten. De indeling in jeugdzorgregio's is door het Rijk opgelegd. De jeugdzorgregio's hebben een eigen verantwoordelijkheid en werken soms samen, bijvoorbeeld op het terrein van jeugdbescherming en jeugdreclassering.

Deze contextbeschrijving is noodzakelijk om ons ongenoegen te beschrijven over de wijze waarop de inspectie rapporteert. We vinden het echt jammer dat de verschillende jeugdzorgregio's niet uitvoeriger apart zijn beschreven. Door te rapporteren per jeugdzorgregio wordt het lerend vermogen van de regio's vergroot. We begrijpen niet dat de rapportage van de inspectie zich voornamelijk beperkt tot uitspraken over de hele provincie.

Het rapport wijst ons op tekortkomingen in de jeugdzorg. Die nemen we ter harte. Zo is het nog steeds noodzakelijk dat het jeugdhulpaanbod beter aansluit op de behoeften. Dit hopen we met de inkoop te regelen. Verder blijkt bijvoorbeeld uit het rapport tot onze spijt dat jeugdbeschermers te lang wachten/niet escaleren volgens de doorbraakaanpak, waardoor regio's ten onrechte aannemen dat "slechts" 20 kinderen wachten op passende hulp. Door een automatiseringsoplossing is het vanaf maart 2022 gemakkelijker voor jeugdzorgwerkers om te escaleren.

De inspectie heeft in iedere regio in de jeugdbeschermingsketen interviews gehouden en/of casustafels bijgewoond, helaas ontbreekt de gedetailleerde adequate beloofde schriftelijke terugkoppeling per regio. We hadden verwacht dat de inspectie een belangrijk deel van het rapport zou besteden aan best practices en ontwikkelpunten per regio om van elkaar te kunnen leren. Het perspectief van de rapportage is vrij eenzijdig vanuit het perspectief van de Gecertificeerde Instellingen, en dan met name van Jeugdbescherming Brabant. We hadden in het rapport graag meer de input van gesprekken met kinderen en ouders, (gemeentelijke) professionele hulpaanbieders en andere Gecertificeerde Instellingen terug gezien. Dit had belangrijke aanknopingspunten kunnen geven voor de Brabantse verbeteragenda en voor de uitwerking van het toekomstscenario kind- en gezinsbescherming. De verbeterpunten die specifiek voor JBB zijn, pakken we samen op in de uitwerking van de bestuurlijke opdracht.

Het generaliserend niveau van rapporteren geeft weinig méér aanknopingspunten voor verbetering dan waar we als samenwerkende jeugdzorgregio's in Brabant al enige tijd mee bezig zijn. Het lijkt of er in dit rapport wordt voorgesorteerd op een andere regio-indeling. Doordat de rapportage niet meer inzoomt op de verschillende regio's is de bruikbaarheid helaas beperkt. Dat doet geen recht aan de grote impact die het zou moeten hebben vanwege de ernst van de zaak. Wij zijn verheugd dat de huidige samenwerking met de Gecertificeerde Instellingen sterk is verbeterd. Het collectieve geheugen bij zowel gemeenten als Gecertificeerde Instellingen bevat ook nog veel oud zeer.

De instroomstap van Jeugdbescherming Brabant en de William Schrikker Stichting heeft gezorgd voor vertraging in de vernieuwing. Nu de instroomstap weer is opgeheven ligt er een kans om het plezier om in de jeugdbescherming te werken te vergroten en samen met de Gecertificeerde Instellingen en andere zorgprofessionals te zorgen voor een goede toekomst voor kinderen en gezinnen in Noord-Brabant.

Namens de vijf jeugdzorgregio's
M.T.M. Hendrickx
Wethouder Jeugd gemeente Tilburg



Samenvatting

In juli 2021 hebben de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd en de Inspectie Justitie en Veiligheid (hierna: inspecties) aangekondigd verscherpt toezicht uit te voeren in de jeugdbeschermingsregio¹ Brabant en indringende gesprekken te voeren met de regio en de gemeenten. De reden hiervoor was dat in jeugdbeschermingsregio Brabant niet elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel² tijdig een vaste jeugdbeschermer, tijdig een gedragen koers en tijdig passende hulp kreeg.

In voorliggend rapport doen de inspecties verslag van dit verscherpt toezicht en de indringende gesprekken met de regio en de gemeenten in de jeugdbeschermingsregio Brabant. De jeugdbeschermingsregio Brabant is verdeeld in vijf jeugdhulpregio's; Noordoost-Brabant, Zuidoost-Brabant, Hart van Brabant, West-Brabant Oost, West-Brabant West. In de jeugdbeschermingsregio Brabant zijn ten tijde van het verscherpt toezicht vier GI's actief namelijk: de stichting jeugdbescherming Brabant (hierna; JBB), William Schrikker Stichting Jeugdbescherming en Jeugdreclassering (hierna; WSS), Leger des Heils Jeugdbescherming & Reclassering (hierna; LJ&R) en Jeugd Veilig Verder (hierna; JVV).

De inspecties zien dat er in Brabant door partijen hard wordt gewerkt en stellen ten aanzien van de normen het volgende vast.

Norm 'tijdig een vaste jeugdbeschermer' en 'tijdig gedragen koers'

De inspecties stellen op basis van de periode van het verscherpt toezicht vast dat de jeugdbeschermingsregio Brabant voor wat betreft de kinderen met een jeugdbeschermingsmaatregel die wordt uitgevoerd door LJ&R, JVV en WSS grotendeels voldoen aan de norm: 'tijdig een vaste jeugdbeschermer' en 'tijdig gedragen koers'. De inspecties stellen vast dat de jeugdbeschermingsregio Brabant voor wat betreft de kinderen met een jeugdbeschermingsmaatregel die wordt uitgevoerd door JBB niet voldoet aan de norm: 'tijdig een vaste jeugdbeschermer' en 'tijdig gedragen koers'.

JB Brabant en de WSS slaagden als gevolg van stijging van het ziekteverzuim, hoog verloop onder medewerkers en krapte op de arbeidsmarkt er niet in hun wettelijke taken te vervullen voor alle kinderen die aan hen werden toegewezen. Dit heeft bij beide instellingen geleid tot een opnamestop in de periode juni – december 2021.

Om te zorgen voor een toereikend aanbod van jeugdbescherming en jeugdreclassering heeft de accounthoudende gemeente voor de jeugdbeschermingsregio een tijdelijke crisisorganisatie ingericht. Het gegeven dat er niet tijdig een vaste jeugdbeschermer is en dat er daardoor wordt gewerkt met wachtlijstbeheer, zorgt ervoor dat bij een groot deel van de gezinnen niet tijdig een gedragen koers wordt opgesteld binnen de jeugdbeschermingsregio Brabant.

Om na te gaan of de jeugdbeschermingsregio Brabant binnen een half jaar kan voldoen aan de normen, continueren de inspecties het geïntensiverde toezicht bij JBB.

Norm 'tijdig passende hulp'

De jeugdbeschermingsregio Brabant slaagt er nog niet in om tijdig passende hulp te bieden aan elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel.

De inspecties beoogden met het verscherpt toezicht dat de jeugdbeschermingsregio Brabant een effectieve opschaling zou realiseren voor kinderen met een maatregel die te lang wachten op passende hulp. De inspecties zien dat de jeugdbeschermingsregio Brabant in het afgelopen half jaar veel inspanningen heeft verricht om uitvoering te geven aan de effectieve opschaling. Echter, de inspanningen in de jeugdbeschermingsregio Brabant hebben vooralsnog onvoldoende tot het gewenste resultaat geleid.

¹ De inspecties zijn bij het toezicht in de regio's uitgegaan van de gebieden waarbinnen een regionale gecertificeerde instelling werkzaam is en benoemen deze gebieden in het rapport als 'jeugdbeschermingsregio'. Voor de meeste jeugdbeschermingsregio's komen deze grenzen overeen met de provinciegrenzen van één of twee provincies.

² Hiermee worden zowel de jeugdbeschermings- als ook de jeugdreclasseringsketen bedoeld.

Zo is nog geen volledig beeld van alle kinderen die geen of niet tijdig passende hulp ontvangen. Het is nog onvoldoende geborgd dat er een functionerend systeem is om deze kinderen goed in beeld te krijgen. De escalatieroute (doorbraakaanpak) is niet bij alle betrokken partijen in de regio bekend en wordt ook nog onvoldoende gebruikt. De eerste stap in de escalatieroute, het contact tussen de jeugdbeschermer en het lokale team, is niet systematische en structureel geborgd. Het is afhankelijk van de betrokken jeugdbeschermer en de betrokken professional bij het lokale team of dit contact ontstaat. De implementatie van de Regionale Expertise Teams vraagt nog aandacht.

De inspecties beoogden met het verscherpt toezicht dat de regio een effectieve aanpak zou realiseren voor het opheffen van de structurele belemmeringen voor kinderen met een maatregel die te lang wachten op passende hulp. De jeugdbeschermingsregio heeft een plan van aanpak gerealiseerd en is aan de slag gegaan met de uitvoering van de verbetermaatregelen voor het opheffen van de knelpunten door om zo te komen tot tijdig passende hulp. Echter, de inspanningen in de jeugdbeschermingsregio Brabant hebben vooralsnog onvoldoende tot het gewenste resultaat geleid.

De inspecties constateerden dat de belemmerende factoren die in juli 2021 zijn gerapporteerd (zijn de hiaten in het zorglandschap, wachtlijsten, inhoudelijke bemoeienis van gemeenten met de jeugdhulpbepaling GI en de administratieve processen) nog steeds een belemmering vormen bij het inzetten van tijdig passende hulp voor kinderen met een jeugdbeschermingsmaatregel. De daarvoor ingezette verbetermaatregelen hebben nog onvoldoende geleid tot verbetering. Daarnaast is een tweetal andere belemmerende factoren geconstateerd. Dit betreft de samenwerking tussen jeugdbeschermers en jeugdhulpaanbieders en de overgang na crisishulp. Tot slot is er sprake van een optelsom van wachttijden. De lange periode van wachten voordat de jeugdbeschermers starten bij het gezin is belemmerend voor een goede start van de uitvoering van de jeugdbeschermingsmaatregel.

Conclusie

Hoewel er zeker stappen gezet zijn in Brabant om te voldoen aan de normen, stellen de inspecties om de hiervoor genoemde redenen vast dat de regio nog onvoldoende in control is voor wat betreft het gezamenlijk oplossen van de genoemde problemen. De inspecties verlengen daarom de periode van de uitvoering van het verscherpte toezicht in de jeugdbeschermingsregio Brabant met zes maanden.

Inhoudsopgave

1 Inleiding.....	6
1.1 Kwetsbare kinderen onvoldoende beschermd.....	6
1.2 Doorbraak nodig voor kinderen met een maatregel.....	6
1.3 Conclusies inspecties doorbraakaanpak juli 2021.....	7
1.4 Opnamestop in jeugdbeschermingsregio Brabant	7
1.5 Activiteiten gedurende het verscherpte toezicht	8
2 De jeugdbeschermingsregio Brabant	10
2.1 Beschrijving jeugdbeschermingsregio.....	10
2.2 Beschrijving betrokken Gecertificeerde Instellingen	11
3 Tijdig een vaste jeugdbeschermer en tijdig een gedragen koers	12
3.1 Verbeteringen.....	12
3.2 Zorgpunten	14
3.3 Resultaat: tijdig een vaste jeugdbeschermer en tijdig een gedragen koers.....	16
3.4 Conclusie en vervolg toezicht	16
4 Tijdig passende hulp.....	17
4.1 Resultaat tijdig passende hulp	17
4.2 Belemmerende factoren voor tijdig passende hulp.....	18
4.2.1 Belemmerende factoren: nog steeds aanwezig.....	18
4.2.2 Andere belemmerende factoren.....	19
4.3 Optelsom van wachttijden.....	20
4.4 Aanbevelingen van de inspecties uit juli 2021: stand van zaken.....	21
4.5 Conclusie tijdig passende hulp en vervolg toezicht.....	26
Bijlage 1: Beeld van de jeugdhulpregio's	

1 Inleiding

In juli 2021 hebben de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd en de Inspectie Justitie en Veiligheid (hierna: inspecties) aangekondigd verscherpt toezicht uit te voeren in de jeugdbeschermingsregio Brabant³, en indringende gesprekken te voeren met de regio en de gemeenten. De reden hiervoor was dat in jeugdbeschermingsregio Brabant niet elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel⁴ tijdig een vaste jeugdbeschermer, tijdig een gedragen koers en tijdig passende hulp krijgt.

In dit rapport doen de inspecties verslag van dit verscherpt toezicht en de indringende gesprekken met de regio en de gemeenten in de jeugdbeschermingsregio Brabant.

1.1 Kwetsbare kinderen onvoldoende beschermd

In het najaar van 2019 hebben de inspecties in het rapport en signalement met de titel [Kwetsbare kinderen onvoldoende beschermd](#) respectievelijk [Jeugdbeschermingsketen in gevaar](#) geoordeeld dat de wijze waarop jeugdbescherming en jeugdreclassering op dat moment werd uitgevoerd niet acceptabel was. De inspecties oordeelden dat de overheid onvoldoende haar verantwoordelijkheid nam om kinderen te beschermen die ernstig in hun ontwikkeling werden bedreigd. Daarnaast constateerden zij structurele problemen die ertoe leidden dat de jeugdbeschermingsketen maximaal onder druk stond.

De inspecties vonden dat er direct stappen moesten worden gezet die ertoe leidden dat kwetsbare kinderen zonder vertraging hulp zouden krijgen. Hierop hebben de inspecties een intensief toezicht traject ingezet.

Signalement

In het signalement 'De jeugdbeschermingsketen in gevaar' uit 2019 hebben de inspecties de wenselijkheid benoemd van een andere schaalgrootte voor de jeugdbeschermingsketen (inclusief de noodzakelijke specialistische hulp). De inspecties vinden dit belangrijk om de tijdige inzet van passende hulp voor een kind niet afhankelijk te maken van de lokale of regionale context.

Het landelijk rapport uit 2021 laat successen zien van effectieve bovenregionale aanpak. Ook in het vervolgtoezicht zien de inspecties in jeugdbeschermingsregio's waar jeugdhulpregio's elkaar kritisch bevragen, van elkaar leren en gezamenlijk hulp organiseren voor de kinderen en ouders met de meest complexe hulpvragen.

De bescherming van kwetsbare kinderen: een overheidstaak

Ieder kind heeft recht op bescherming tegen mishandeling. Hieronder vallen alle vormen van lichamelijke en geestelijke mishandeling, verwaarlozing en (seksueel) misbruik. Zowel in het gezin als daarbuiten. De overheid is verplicht maatregelen te nemen om kindermishandeling te voorkomen. Ook moet de overheid zorgen voor opvang en behandeling van kinderen die hiervan slachtoffer zijn (artikel 19 IVRK).

1.2 Doorbraak nodig voor kinderen met een maatregel

In 2020 en 2021 volgden de inspecties de activiteiten die moeten leiden tot een directe verbetering op de korte termijn en structurele verbetering op de langere termijn.

In de [voortgangsrapportage](#) van oktober 2020 deden de inspecties verslag van de eerste bevindingen. De inspecties zagen dat voor de langere termijn een positieve beweging in gang is gezet, maar stelden tegelijkertijd vast dat de jeugdbescherming en jeugdreclassering nog niet op orde waren. Om die reden hebben de inspecties gevraagd om een doorbraak te forceren voor alle kinderen met een jeugdbescherming of -reclassering maatregel door middel van een onorthodoxe actiegerichte aanpak.

³ De inspecties zijn bij het toezicht in de regio's uitgegaan van de gebieden waarbinnen een regionale gecertificeerde instelling werkzaam is en benoemen deze gebieden in het rapport als 'jeugdbeschermingsregio'. Voor de meeste jeugdbeschermingsregio's komen deze grenzen overeen met de provinciegrenzen van één of twee provincies.

⁴ Hiermee worden zowel de jeugdbeschermings- als ook de jeugdreclasseringsketen bedoeld.

De doorbraakaanpak moest ertoe leiden dat voor elk kind met een jeugdbeschermings- en/of jeugdreclasseringsmaatregel *tijdig een vaste jeugdbeschermer* wordt toegewezen, *tijdig een gedragen koers* is uitgezet en dat *tijdig passende hulp* wordt ingezet die leidt tot het opheffen van de ontwikkelingsbedreiging, respectievelijk het verminderen van het recidive risico. En dat daarmee de uitspraak van de rechter *tijdig* wordt uitgevoerd.

1.3 Conclusies inspecties doorbraakaanpak juli 2021

In juli 2021 hebben de inspecties gerapporteerd over de resultaten van de doorbraakaanpak in de rapportage '[Regiorapport vervolgtoezicht kwetsbare kinderen onvoldoende beschermd, jeugdbeschermingsregio Brabant](#)'.

De inspecties stelden in deze rapportage vast dat de jeugdbeschermingsregio voor wat betreft de kinderen met een maatregel die wordt uitgevoerd door:

- Jeugd Veilig Verder (hierna; JVV) en de William Schrikker Stichting Jeugdbescherming en Jeugdreclassering (hierna; WSS) grotendeels voldeed en
- de stichting jeugdbescherming Brabant (hierna; JBB) en Leger des Heils Jeugdbescherming & Reclassering (hierna; LJ&R) niet voldeed

aan de normen 'tijdig een vaste jeugdbeschermer' en 'tijdig een gedragen koers'.

De inspecties constateerden daarnaast dat de jeugdbeschermingsregio Brabant er niet in was geslaagd om elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel *tijdig* van passende hulp te voorzien. De inspecties hadden niet voldoende aanwijzingen dat de betrokken partijen, onder regie van de accounthoudende regio, er op korte termijn in zouden slagen om elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel *tijdig* passende hulp te bieden.

Hiertoe heeft de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd mede namens de Inspectie Justitie en Veiligheid, verscherpt toezicht uitgevoerd voor een periode van een half jaar en hierover indringende gesprekken gevoerd met de regio, gemeenten en andere stakeholders. Dit intensieve toezicht en nauw contact met de regio moest ertoe bijdragen dat op korte termijn, alsnog elk kind met een beschermingsmaatregel *tijdig* passende hulp zou krijgen.

1.4 Opnamestop in jeugdbeschermingsregio Brabant

Op 15 en 16 juni 2021 zijn de inspecties geïnformeerd over de opnamestop van JBB voor de gehele jeugdbeschermingsregio Brabant en over de opnamestop van WSS voor het oostelijk deel. Dit betekende dat beide GI's geen nieuwe cliënten aannamen. De achterliggende reden voor deze opnamestop was voor beide organisaties een combinatie van een stijging van het ziekteverzuim, een hoog verloop van medewerkers en krapte op de arbeidsmarkt. De opnamestops zijn van toepassing geweest van 21 juni tot 15 december 2021. De opnamestops waren niet van toepassing op: jeugdreclasseringsmaatregelen, spoedeisende zorg, verlengingen van jeugdbeschermingsmaatregelen en onder toezichtstellingen die werden uitgesproken over broertjes of zusjes (al bekende gezinnen).

De opnamestops kwamen voor de ketenpartners onverwachts. Daardoor konden de ketenpartners hier niet op anticiperen. Na bekendmaking van de opnamestop, heeft de gemeente Tilburg als accounthouder onder grote druk voor de gehele jeugdbeschermingsregio Brabant een project (crisis)organisatie opgericht, onder regie van een externe projectleider. Deze projectorganisatie is gestart met twee opdrachten:

- Uitvoering van nieuwe jeugdbeschermingsmaatregelen door een instroomteam.
- Uitwerken structurele oplossingen, aansluitend bij het toekomstscenario kind- en gezinsbescherming.

Het hierboven genoemde instroomteam is onderdeel van de projectorganisatie, maar organisatorisch is het instroomteam ondergebracht bij WSS. Na het opheffen van de opnamestops, medio december, is dit team ondergebracht bij JBB en heeft daar inmiddels de naam provinciaal instroomteam (hierna; PIT) binnen JBB.

1.5 Activiteiten gedurende het verscherpte toezicht

De inspecties hebben in het kader van het verscherpte toezicht in jeugdbeschermingsregio Brabant verschillende toezichtactiviteiten uitgevoerd. De inspecties hebben zich daarbij binnen de jeugdbeschermingsregio Brabant gericht op:

- JBB, vanwege noodzakelijke verbetering op de normen 'tijdig een vaste jeugdbeschermer' en 'tijdig een gedragen koers'.
- De jeugdbeschermingsregio Brabant en de GI's in het kader van de opnamestops en de gevolgen hiervan op de normen 'tijdig een vaste jeugdbeschermer', 'tijdig een gedragen koers' en 'tijdig passende hulp'.
- De jeugdbeschermingsregio Brabant, vanwege noodzakelijke verbetering op de norm 'tijdig passende hulp voor kinderen met een jeugdbeschermingsmaatregel'.

Voor de landelijk werkende instelling LJ&R, werd in het rapport '[Kwetsbare kinderen onvoldoende beschermd, Landelijk rapport 2021, vervolgtoezicht](#)' geconcludeerd dat verbetering nodig was op de normen 'tijdig een vaste jeugdbeschermer' en 'tijdig een gedragen koers'. Ook hier hebben de inspecties toezichtactiviteiten uitgevoerd. Hierover rapporteren de inspecties in een landelijke publicatie aangezien dit de jeugdbeschermingsregio Brabant overstijgt.

JBB

Na een gesprek met de bestuurder van JBB op 5 juli, hebben de inspecties het toezicht bij JBB geïntensiveerd. De reden hiervoor waren de vele ontwikkelingen op inhoudelijk en organisatorisch vlak. Dit intensieve toezicht bestond uit:

- Onderzoek naar de kwaliteit van de uitvoering van jeugdbeschermingsmaatregelen die gekoppeld waren aan een vaste jeugdbeschermer (19 en 20 juli 2021). Tijdens dit onderzoek zijn naast de bestuurder, de kwaliteitsmanager en de directeur jeugdbescherming gesprekken gevoerd met 16 jeugdbeschermers, vier gedragswetenschappers en een gebiedsmanager. Er zijn in totaal 12 dossiers beoordeeld.
- Toezicht naar de voortgang van de doorbraakaanpak (21 september 2021). Tijdens dit onderzoek zijn naast de bestuurder, de kwaliteitsmanager en de directeur jeugdbescherming gesprekken gevoerd met twee plaatsingscoördinatoren en een gebiedsmanager.
- Opvragen monitorgegevens en relevante documenten.
- Voortgangsgesprekken.

Toezicht in relatie tot opnamestops

De inspecties zijn bij de start van de projectorganisatie op de hoogte gebracht van de opdracht. De volgende activiteiten hebben plaatsgevonden:

- Kennismaking met de projectleider en voortgangsgesprekken.
- Onderzoek naar de kwaliteit van de uitvoering van de jeugdbeschermingsmaatregelen (3 en 15 november). Tijdens dit onderzoek is naast de bestuurder, de gebiedsmanager en de gedragswetenschapper gesproken met vier jeugdbeschermers en twee ondersteuners. Er zijn in totaal negen dossiers beoordeeld.
- Naar aanleiding van de opnamestops is vanuit de regio en de projectorganisatie een tweewekelijks bestuurlijk overleg georganiseerd rond de jeugdbeschermingsketen. Naast de wethouders van de jeugdhulpregio's en de bestuurders van de GI's, sloten de Rechtbank, de Raad voor de Kinderbescherming en de ministeries van JenV en VWS aan. De inspecties en de Jeugdautoriteit sloten bij deze bestuurlijke overleggen aan als toehoorder.

Gesprekken jeugdhulpregio's

De volgende activiteiten hebben plaatsgevonden:

- Maandelijks overstijgend monitoringsgesprekken met de contactpersonen van de jeugdbeschermingsregio.
- Vier gesprekken met de voorzitter van het Bovenregionale Expertise Netwerk (hierna; BEN)
- Tweemaal een informatiebijeenkomst over BEN bijgewoond.
- De inspecties hebben daarnaast met betrokkenen uit de vijf jeugdhulpregio's gesproken over de doorbraakaanpak en de (tijdelijke) inzet van passende hulp.

- 16 september: regio ZOB, gesproken met inkoop, beleid en drie jeugdhulp aanbieders. Ook is een casuïstiek bijeenkomst bijgewoond van het Regionaal Expertise Team.
- 29 september: regio NOB, gesproken met inkoop, beleid, voorzitter van het Overleg Passende Hulp (OPH), werkgroepen wachtlijsten, zorgbemiddeling, toegang en drie jeugdhulp aanbieders.
- 25 oktober: regio HvB, gesproken met inkoop, beleid, toegang, werkgroepen wachtlijsten, Veilig Thuis, Jeugdbeschermingstafel en vier aanbieders. Ook is een casuïstiek bijeenkomst bijgewoond van het Regionaal Expertise Team.
- 6, 14, 16 december: regio WBW, gesproken met inkoop, beleid, Regionaal Expertise Team, toegang, veiligheidsteam, QenA-team en vijf aanbieders.
- 20 december: regio WBO, gesproken met inkoop, beleid, Regionaal Expertise Team, toegang en zes aanbieders.

In de bijlage is een korte weergave van de aandachtspunten per jeugdhulpregio die tijdens deze gesprekken naar voren kwamen.

Onderzoek januari 2022 (tijdig) passende hulp

Voor het onderzoek uitgevoerd in januari 2022 is gesproken met 32 jeugdbeschermers van de vier betrokken GI's. In deze gesprekken zijn 43 casussen besproken en uitgediept. Van deze 43 casussen zijn ook de dossiers bekeken. Daarnaast is gesproken met negen ouders en één jongere. Tot slot zijn er acht vervolgesprekken gevoerd met professionals van de gemeenten.

2 De jeugdbeschermingsregio Brabant

2.1 Beschrijving jeugdbeschermingsregio

De jeugdbeschermingsregio Brabant⁵ wonen ongeveer 2,5 miljoen inwoners in 56 gemeenten die verdeeld zijn in vijf jeugdhulpregio's; Noordoost-Brabant, Zuidoost-Brabant, Hart van Brabant, West-Brabant Oost, West-Brabant West (hierna respectievelijk NOB, ZOB, HvB, WBO en WBW).



Inkoop jeugdbescherming en jeugdreclassering

Binnen de jeugdbeschermingsregio is een accounthoudende jeugdhulpregio aangewezen die naar andere jeugdhulpregio's acteert bij risico's van discontinuïteit van een Gecertificeerde Instelling (hierna; GI).

De accounthoudende gemeenten voor jeugdbescherming en jeugdreclassering zijn Tilburg (JBB) en Eindhoven (JVV). Zij coördineren de inkoop voor alle vijf jeugdhulpregio's in Brabant. WSS en LJ&R hebben geen accounthoudende regio binnen de jeugdbeschermingsregio Brabant.

Iedere jeugdhulpregio sluit haar eigen contracten af met de GI's. De vijf jeugdhulpregio's zijn verantwoordelijk voor hun eigen contracten.

Elke jeugdhulpregio hanteert zijn eigen werkwijzen en verantwoordingswijzen voor de GI's. Er kan ook een verschil zijn tussen de gemeenten binnen een jeugdhulpregio.

Per 1 januari 2020 werken vier jeugdhulpregio's met hetzelfde tarief voor jeugdbescherming en jeugdreclassering via de productiegerichte financiering (p*q). ZOB is vanaf 1 januari 2021 hierbij aangesloten. Sindsdien hanteren alle vijf jeugdhulpregio's hetzelfde tarief.

Inkoop (specialistische) jeugdhulp

De visie voor jeugdhulp in Brabant is 'Wonen doe je thuis': kinderen wonen zo veel mogelijk thuis of groeien op in een zoveel mogelijk op thuis lijkende situatie. Als dit niet mogelijk is, wordt het kind elders geholpen, waarmee de nadruk komt te liggen bij ambulante jeugdhulp en begeleiding en minder inzet van residentiele hulp. Deze visie wordt ook gehanteerd voor de inkoop.

De vijf jeugdhulpregio's hanteren een eigen inkoopprocedure en er is diversiteit aan beleid per jeugdhulpregio en/of gemeente. Zo kopen de jeugdhulpregio's HvB en WBW resultaatgericht in, waar andere regio's een vast tarief per geleverd traject hanteren of productiegericht financieren. De consequentie is onder andere dat iedere jeugdhulpregio andere procedures hanteert voor het opstellen van de jeugdhulpbepalingen. Ook is de toegang lokaal verschillend ingericht. Ook voor de route niet-ingekochte zorg is per jeugdhulpregio (of per gemeente) een andere werkwijze.

De jeugdhulpregio's hanteren geen budgetplafonds. Enkele gemeenten geven aan dat er geen hulp gestapeld mag worden, dat wil zeggen dat er niet meerdere jeugdhulpbepalingen tegelijk mogen worden afgegeven voor een kind in verband met de lumpsum of resultaatgerichte bekostiging. De gemeenten stimuleren aanbieders voldoende aanbod te leveren. Een belemmerende factor voor het inkopen van voldoende passend aanbod is volgens veel gemeenten het gebrek aan deskundig en gespecialiseerd personeel. Dit geldt voor alle typen zorg.

De jeugdhulpregio's WBO en WBW kopen de gesloten jeugdhulp samen in met Zeeland. De samenwerkingspartner hierbij is de (gesloten) jeugdhulpaanbieder Almata. De andere jeugdhulpregio's kopen de gesloten Jeugdzorg samen met Limburg in.

⁵ De inspecties zijn bij het toezicht in de regio's uitgegaan van de gebieden waarbinnen een regionale gecertificeerde instelling werkzaam is en benoemen deze gebieden in het rapport als 'jeugdbeschermingsregio'. Voor de meeste jeugdbeschermingsregio's komen deze grenzen overeen met de provinciegrenzen van één of twee provincies.

Aanpak verbetermaatregelen

Voor de aanpak van de verbetermaatregelen heeft de jeugdbeschermingsregio samen met de GI's een plan van aanpak geschreven. Hierin zijn ook de verbetermaatregelen voor het opheffen van de opnamestops opgenomen. In dit plan spreken de vijf coördinerende wethouders samen met de bestuurders van de GI's de ambitie uit te komen tot een betere duurzame jeugdbescherming in Brabant, zodat structurele verbeteringen voor kinderen die jeugdhulp nodig hebben tot stand komen.

2.2 Beschrijving betrokken Gecertificeerde Instellingen

In de jeugdbeschermingsregio Brabant zijn ten tijde van het toezicht vier GI's actief namelijk: JBB, WSS, LJ&R en JVV (onderdeel van Jeugdbescherming Regio Amsterdam).

JBB is werkzaam in alle jeugdhulpregio's. JVV is werkzaam in ZOB en in Gelderland. Beide GI's bieden jeugdbescherming en jeugdreclassering.

LJ&R en de WSS zijn werkzaam in heel Nederland. Beide GI's richten zich op een specifieke doelgroep.

LJ&R heeft als doelgroep multi-probleem gezinnen die zorgen voor overlast en maatschappelijke onrust, gezinnen waar er sprake is van drugs- of alcoholverslaafde ouders, gezinnen met geringe sociale redzaamheid, met zwervende ouders en ouders vanuit de Roma en Sinti gezinnen.

WSS biedt ondersteuning en hulp aan kinderen met een (verstandelijke) beperking of chronische ziekte, en/of aan kinderen van ouders met een beperking.

3 Tijdig een vaste jeugdbeschermer en tijdig een gedragen koers

Norm 1	Tijdig een vaste jeugdbeschermer voor elke jeugdige met een jeugdbeschermings- en of jeugdreclasseringsmaatregel
	<p>Vast: De jeugdbeschermer blijft gedurende de uitvoering van de OTS verbonden aan het gezin, of de wisseling van jeugdbeschermer vindt voorspelbaar/op vaste momenten plaats (bijv. na de afronding van het plan van aanpak). Er is hooguit één wisseling wegens verloop of ziekte. Bij wisseling komt het gezin niet bij bureaudienst/ wachtlijstbeheer terecht.</p> <p>Tijdig: Binnen vijf werkdagen nadat de GI in kennis is gesteld is een jeugdbeschermer aan het kind/ gezin gekoppeld.</p>
Norm 2	Voor elk kind met een jeugdbeschermings- en of jeugdreclasseringsmaatregel tijdig een gedragen koers
	<p>Tijdig: De koers is tijdig wanneer deze binnen zes weken is bepaald, of zoveel eerder als de jeugdbeschermer en betrokkenen noodzakelijk achten gezien de onveiligheid/ ontwikkelingsbedreiging/ recidive risico van het kind. De inspecties hanteren wat betreft de termijn hierbij het principe 'comply or explain'.</p> <p>Gedragen: De koers is gedragen als deze is uitgezet in samenspraak met het gezin, netwerk en met betrokken professionals. Wensen, behoeften, mogelijkheden van jeugdigen, ouders en netwerk zijn bekend bij hulpverleners. De jeugdige en ouders bepalen, binnen hun mogelijkheden, in samenspraak met de hulpverlener de hulpvraag en de doelen van de geboden hulp.</p> <p>Koers: Er is sprake van een koers bij een jeugdbeschermingsmaatregel als de doelen en de noodzakelijke hulp zijn bepaald, die leiden tot het afwenden van de ontwikkelingsbedreiging/het recidiverisico. De inspecties spreken van een koers en niet van een 'plan'. In de praktijk wordt de koers vastgelegd in een plan, maar het plan is het middel, niet het doel. Het moet voor hulpverleners, jeugdigen en hun ouders duidelijk zijn wat de doelen van de hulp zijn en hoe hieraan gewerkt wordt. De doelen en afspraken zijn haalbaar, concreet en ontwikkelingsgericht.</p>

3.1 Verbeteringen

Opmvolging aanbeveling rapport juli 2021: Financiën

'De inspecties hebben in hun rapport van juli 2021 aangegeven dat de gemeenten het mogelijk moesten maken dat de GI's aan de norm 'tijdig een vaste jeugdbeschermer' konden voldoen door de belemmeringen weg te nemen.

- Door binnen een maand over te gaan tot betaling van een kostendekkend tarief voor de GI's in Brabant.
- Neem hierin de kosten van een flexibele schil bij de inkoop van jeugdbescherming en jeugdreclassering mee zodat uitval kan worden opgevangen'.

Binnen de jeugdbeschermingsregio Brabant is sinds 2019 een discussie tussen de vijf jeugdhulpregio's en de GI's over de tarieven voor jeugdbescherming en jeugdreclassering. De GI's gaven aan dat het tarief niet kostendekkend was. Hoewel dit alle betrokken GI's betreft, is de consequentie voor JBB het grootst doordat zij als regionale GI alleen een contract hebben met deze vijf jeugdhulpregio's.

Op 29 juni 2021 is een principeakkoord bereikt tussen de betrokken GI's (JBB, WSS, JVV en LJ&R) en de jeugdhulpregio's over de tarieven. Dit principeakkoord is in de periode juli-september bekrachtigd door alle jeugdhulpregio's en/of gemeenten. De tarieven zijn verhoogd tot boven het landelijk gemiddelde. Dit betekent dat de tarieven met gemiddeld 9% zijn gestegen, met terugwerkende kracht vanaf 1 januari 2020.

Na het vaststellen van een verhoogd tarief, waren de financiën nog meerdere malen onderwerp van gesprek tussen de jeugdhulpregio's en JBB⁶. Het ging onder andere over het tarief voor 2022 en verder, de huisvestingskosten van JBB en het herstelplan JBB. Ook over deze financiële zaken is overeenstemming bereikt.

Alle betrokkenen vonden dat de gesprekken sinds 2019 tussen de jeugdhulpregio's en de GI's niet meer over de inhoud, innovatie of de kwaliteit van zorg gingen, maar voornamelijk over geld en de tarieven. Dit belemmerde de voortgang van de transformatie binnen de jeugdhulpregio's. Nu de financiële discussiepunten zijn beslecht zijn de betrokkenen hoopvol het gesprek weer te kunnen voeren over de inhoud.

Veranderopdracht specifiek voor JBB

In januari 2022 zijn JBB en de jeugdhulpregio's met elkaar overeengekomen hoe de regionale GI, JBB, zich verder kan ontwikkelen naar een organisatie die zijn professionals maximaal ondersteunt, een aantrekkelijke werkgever is en klaar is voor het [Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming](#). Gezamenlijk is hiervoor een veranderopdracht opgesteld. JBB en de gemeenten zijn gezamenlijk opdrachtgever voor het veranderprogramma waar een externe programmamanager aan verbonden is. Ten tijde van het schrijven van dit rapport is de veranderopdracht in een vergevorderd stadium van besluitvorming.

Innovatie/inzet ondersteuning voor jeugdbeschermers

Bij de start van de opnamestops is de projectorganisatie door de gemeenten gevraagd te zoeken naar innovatieve werkwijzen binnen de jeugdbescherming. Een deel van de innovatieve werkwijzen zijn gelijk binnen het instroomteam toegepast, zodat daarmee ook ervaringen in de praktijk konden worden opgedaan.

Het concrete voorbeeld van deze innovaties is het werken met ondersteuners die (nog) geen SKJ-registratie hebben. Het instroomteam heeft gewerkt met high-potential medewerkers; starters die net hun HBO- of WO-opleiding hebben behaald. Deze ondersteuners zijn gekoppeld aan de jeugdbeschermers (één ondersteuner per twee jeugdbeschermers). Zij zijn onder andere verantwoordelijk voor de administratieve ondersteuning van de jeugdbeschermers (verslagen uitwerken, dossier bijhouden, vooronderzoek uitvoeren voor de inzet van tijdig passende hulp, planning van gesprekken, etc.). Tijdens de gesprekken in januari 2022 gaven de jeugdbeschermers aan dat de inzet van de ondersteuners als zeer helpend werd ervaren. Ook JBB is tijdens de periode van het verscherpt toezicht gaan werken met ondersteunende jeugdbeschermers.

Uit het onderzoek van juli 2021 bij JBB bleek dat een ondersteuningsteam is gestart. Dit team had mede als doel de jeugdbeschermers te ondersteunen in het proces de dossiers op orde te krijgen en te houden, zodat collega's bij een eventuele overdracht direct de uitvoering van de maatregel konden overnemen en er sprake was van continuïteit door actuele dossiers.

⁶ JBB voert, als regionale GI, de meeste jeugdbeschermingsmaatregelen uit binnen de jeugdbeschermingsregio Brabant. Daarom wordt in deze rapportage specifiek gerapporteerd over JBB dan over de andere GI's.

Om het verzuim tegen te gaan is bij JBB gestart met een nieuwe aanpak: 'Van verzuim naar inzetbaarheid'. Er is een contract afgesloten met een andere arbodienst om JBB te helpen deze aanpak vorm te geven. Deze arbodienst is per januari 2022 van start gegaan.

Arbeidsmarktstrategie

Bij de start van de opnamestops is de projectorganisatie door de gemeenten gevraagd een arbeidsmarktstrategie te ontwikkelen voor de brede jeugdhulp in Noord-Brabant. Het doel is om professionals voor zowel de jeugdbescherming, de jeugdhulpaanbieders en de lokale teams te werven. Het voordeel hiervan is dat de professionals breed geworven worden en gekeken wordt waar de sollicitanten het best passen met hun kennis en ervaring en op deze wijze bewaard blijven voor de Noord-Brabantse jeugdhulp.

Daarnaast zijn de vier GI's, continu personeel aan het werven. JBB heeft in oktober 2021 een recruiter aangetrokken om de wervingscampagne te intensiveren.

Casussen met een vaste jeugdbeschermer

Tijdens de onderzoeken in juli 2021 bij JBB, in november 2021 bij het instroomteam en tijdens het onderzoek in januari 2022 zien de inspecties een wezenlijk verschil tussen casussen met een vaste jeugdbeschermer en casussen bij wachtlijstbeheer. Uit de onderzoeken blijkt dat op het moment dat er een vaste jeugdbeschermer is toegewezen, deze actief aan de slag gaat met het kind en het gezin. Daarbij voert de jeugdbeschermer (indien nodig), meerdere gesprekken met (de) kind(eren) en ouders, worden hulpverlening, school of andere netwerkpartners actief betrokken, worden risicotaxaties afgenomen en wordt gewerkt aan een gedragen koers.

Net zoals tijdens eerdere onderzoeken hebben de inspecties tijdens hun onderzoek in januari 2022 bevlogen jeugdbeschermers gesproken, die ondanks alle werkdruk en knelpunten zich volledig inzetten voor de kinderen en ouders waarover een jeugdbeschermingsmaatregel is uitgesproken. Jeugdbeschermers geven daarbij voorbeelden hoe zij inzicht verkrijgen in eventuele weerstand bij ouders en kinderen en deze weerstand weten om te vormen tot een positieve, coöperatieve houding. En het gezin zo te motiveren tot het bereiken van een doel, al dan niet met de inzet van hulpverlening.

3.2 Zorgpunten

Stabiel personeelsbestand

De GI's hebben een hoog verloop. Uit gesprekken en uit het onderzoek van januari 2022 blijkt dat er meerdere oorzaken zijn voor het hoge verloop.

Eenzijds heeft dit te maken met de landelijke arbeidsmarktproblematiek. De GI's en jeugdhulpaanbieders hebben moeite om SKJ-geregistreerde medewerkers te werven en te behouden. Ook de bemensing van het instroomteam, waar wat betreft de wijze van contract meer mogelijk was, zoals de inzet van ZZP'ers en detacheringconstructies, heeft bij de start van dit team veel aandacht en energie gevraagd. Deze arbeidsmarktproblematiek wordt ook door andere jeugdhulpaanbieders en GI's in het land ervaren.

Anderzijds heeft dit verloop te maken met regio specifieke knelpunten, en organisatorische knelpunten bij de regionale GI, JBB, die gedurende het verscherpt toezicht nog niet zijn weggenomen. Jeugdbeschermers voelen zich afhankelijk van gemeenten. Ze moeten zoeken naar passende hulp in verband met wachtlijsten en tekort aan plekken. Jeugdbeschermers ervaren een verzwarende van hun verantwoordelijkheid om het kind veilig te laten opgroeien als hij of zij hier vervolgens niet naar kan handelen omdat de passende hulp niet of later kan worden ingezet. Wanneer een jeugdbeschermer vertrekt, moet deze caseload verdeeld worden onder blijvende collega's die al een volle caseload hebben, hetgeen de werkdruk verhoogd.

De jeugdhulpaanbieders gaven tijdens de gesprekken aan dat het tekort aan goede jeugdbeschermers merkbaar is. Dat niet direct iemand beschikbaar is frustriert de ouders en in veel gevallen ook de hulpverleners. De behandeling of begeleiding kan vertragen (bv wachten op opvoedbeslissingen, kinderen bij wie geen bezoekenregelingen wordt opgestart, aanbieders moeten meer in nazorg doen).

Wachtlijstbeheer

Uit het onderzoek in januari 2022 blijkt dat alle GI's in de jeugdbeschermingsregio Brabant werken met wachtlijstbeheer. Als er sprake is van wachtlijstbeheer zien de inspecties dat het langere tijd duurt (één tot vier maanden) voordat een vaste jeugdbeschermer wordt toegewezen.

Wachtlijstbeheer doet geen recht aan de urgentie van een jeugdbeschermingsmaatregel. De inspecties beoordelen het werken met wachtlijstbeheer als niet wenselijk, maar wel als voldoende, als de jeugdbeschermer daadwerkelijk met het gezin en het systeem om het kind aan de slag gaat, in contact is met het gezin en samen met hen werkt aan een gedragen koers.

Wachtlijstbeheer JBB

Binnen JBB werd sinds 2019 gewerkt met het zogenaamde 'beperkt hulpaanbod' als vorm van wachtlijstbeheer. Een tijdelijk toegewezen jeugdbeschermer onderhoudt de contacten met het gezin en werkte toe naar een gedragen koers, maar deed dit in een minimale variant, vooral steunend op het raadsrapport. JBB wilde stoppen met de aanpak 'beperkt hulpaanbod' als wachtlijstbeheer. Na de opnamestops was duidelijk dat er opnieuw sprake was van een wachtlijst. Bij het instroomteam, dat ondergebracht werd bij JBB was ook sprake van een wachtlijst. Er is door JBB samen met het instroomteam een nieuw instroomproces ontwikkeld. Dit is voorgelegd aan de inspecties. De inspecties hebben vastgesteld dit in de praktijk niet voorziet in tijdig een vaste jeugdbeschermer.

Gezien de krapte op de arbeidsmarkt ziet JBB geen andere mogelijkheid, ten tijde van het schrijven van dit rapport, om het instroomproces toch op deze wijze vorm te geven. De huidige werkwijze is dat jeugdbeschermers van het voormalige instroomteam (nu PIT als onderdeel van JBB) een rol krijgen bij de uitvoering van de jeugdbeschermingsmaatregelen waar niet direct een jeugdbeschermer aan gekoppeld wordt vanuit JBB. Het ingerichte proces voorziet in een triage (o.a. op veiligheidsrisico's) waaruit een prioritering ontstaat voor het uitdelen/oppakken van casuïstiek. Ook wordt driewekelijks contact met het gezin opgenomen.

Start instroomteam

De periode van onderzoek waar de inspecties naar keken (1 juni 2021-25 oktober 2021), betrof de periode dat er sprake was van de opnamestops. Deze opnamestops kwamen voor ketenpartners onverwachts. De uitgesproken jeugdbeschermingsmaatregelen voor JBB en WSS werden toegekend aan het instroomteam, onderdeel van de crisisorganisatie. De inspecties hebben in het onderzoek in november 2021 bij het instroomteam geconstateerd dat het lang heeft geduurd voordat een jeugdbeschermer werd gekoppeld aan een gezin, gerekend vanaf de datum van de eerste beschikking van de Rechtbank. Dit kwam mede doordat tijdens het begin van de opnamestops er ruim 60 jeugdbeschermingsmaatregelen waren uitgesproken en beschikkingen afgegeven aan JBB. Deze maatregelen moesten worden omgezet naar WSS, voordat het instroomteam aan de slag kon. Alleen met dat mandaat kon het instroomteam acties ondernemen.

Het overzetten van een jeugdbeschermingsmaatregel van de ene GI naar de andere, kan alleen met een verzoek wijziging GI via de Rechtbank. Het betreft per individuele wijziging gemiddeld zeven tot acht weken. Dit komt mede door de zorgvuldigheid van het rechtbankproces en de rechtspositie van de ouders en kinderen.

Om de caseload binnen het instroomteam werkbaar te houden, werd ingeschat welke zaken het meest urgent zijn om op te pakken. Keerzijde hiervan was dat bij zaken met lage urgentie het lang (maanden) duurde voordat een jeugdbeschermer gekoppeld werd. Ten tijde van het onderzoek van november 2021 waren al deze zaken gekoppeld aan een jeugdbeschermer en is door de betrokken jeugdbeschermers geïnvesteerd in het ontwikkelen van een samenwerkingsrelatie om te komen tot een gedragen koers en de inzet van passende hulp.

Gedragen koers

De jeugdbeschermers gaven tijdens de onderzoeken in juli 2021 bij JBB aan dat met de huidige caseload het contact met de kinderen en ouders vaak in het gedrang komt. De jeugdbeschermers wilden meer tijd voor gesprekken met ouders en kinderen om te komen tot een gedragen koers.

Uit hetzelfde onderzoek en het onderzoek van november 2021 bij het instroomteam bleek ook dat casussen voornamelijk worden toebedeeld aan jeugdbeschermers op basis van beschikbaarheid. Jeugdbeschermers gaven aan dat de matching meer moet plaatsvinden op basis van (inhoudelijke)

gronden zoals de kennis van de problematiek, de klik tussen het gezin, het kind en de jeugdbeschermer, de regio waar de jeugdbeschermer bekend is en het gezin woont en de interesse/voorkeur van jeugdbeschermers.

Tijdens het onderzoek in januari 2022 hebben de inspecties nog geen verbetering op de bovenstaande punten geconstateerd.

3.3 Resultaat: tijdig een vaste jeugdbeschermer en tijdig een gedragen koers

Een onderdeel van de projectorganisatie, ingesteld na de aankondigingen van de opnamestops, is het opzetten van een keten breed monitoringsysteem. Hieruit blijkt dat per 1 februari 2022 bij JBB, LJ&R en JVV gezamenlijk 84 kinderen wachten op vaste jeugdbeschermer bij de GI's. Bij WSS en binnen het PIT zijn 29 Brabantse kinderen die wachten op een vaste jeugdbeschermer per medio januari 2022.

Op basis van deze informatie is duidelijk dat in de jeugdbeschermingsregio Brabant niet aan de norm wordt voldaan 'elk kind tijdig een vaste jeugdbeschermer'. Ook aan de norm 'tijdig een gedragen koers' kan niet worden voldaan, als de jeugdbeschermer niet tijdig start, wordt er ook niet tijdig aan de gedragen koers gewerkt.

3.4 Conclusie en vervolg toezicht

De inspecties stellen op basis van de periode van het verscherpt toezicht vast dat de jeugdbeschermingsregio Brabant voor wat betreft de kinderen met een jeugdbeschermingsmaatregel die wordt uitgevoerd door LJ&R, JVV en WSS grotendeels voldoen aan de norm: 'tijdig een vaste jeugdbeschermer' en 'tijdig gedragen koers'. De inspecties stellen vast dat de jeugdbeschermingsregio Brabant voor wat betreft de kinderen met een jeugdbeschermingsmaatregel die wordt uitgevoerd door JBB niet voldoet aan de norm: 'tijdig een vaste jeugdbeschermer' en 'tijdig gedragen koers'.

Als gevolg van stijging van het ziekteverzuim, hoog verloop onder medewerkers en krapte op de arbeidsmarkt slaagden JB Brabant en de WSS er niet in hun wettelijke taken te vervullen voor alle kinderen die aan hen werden toegewezen. Dit heeft bij beide instellingen geleid tot een opnamestop in de periode juni – december 2021.

Om te zorgen voor een toereikend aanbod van jeugdbescherming en jeugdreclassering heeft de accounthoudende gemeente voor de jeugdbeschermingsregio een tijdelijke crisisorganisatie ingericht.

Als oorzaak hiervoor hebben de inspecties in juli 2021 onder andere het ontbreken aan een kostendekkend tarief benoemd. Met de vaststelling van het tarief voor 2021, waarin een compensatie is opgenomen voor innovatie is een goede basis gelegd. De krapte op de arbeidsmarkt maakt het vinden van nieuwe medewerkers moeilijk.

Het gegeven dat er niet tijdig een vaste jeugdbeschermer is en dat er daardoor wordt gewerkt met wachtlijstbeheer, zorgt ervoor dat bij een groot deel van de gezinnen niet tijdig een gedragen koers wordt opgesteld binnen de jeugdbeschermingsregio Brabant.

Om na te gaan of de jeugdbeschermingsregio Brabant binnen een half jaar kan voldoen aan de normen, continueren de inspecties het geïntensiveerde toezicht bij JBB.

4 Tijdig passende hulp

Norm 3

Tijdige inzet van passende hulp die leidt tot het opheffen van de ontwikkelingsbedreiging, respectievelijk het verminderen van het recidive risico.



Passende hulp: Hulpverleners bieden hulp die aansluit bij de problematiek, ontwikkelingsbehoefte en mogelijkheden van jeugdigen en hun ouders. Daarnaast is de hulp bij een jeugdbeschermingsmaatregel passend wanneer professional(s) kunnen toelichten en ouders/jeugdige ervaren dat de hulp bijdraagt aan het opheffen van de onveiligheid/ontwikkelingsbedreiging, respectievelijk verminderen van het recidiverisico.

De hulp is passend als deze overeenkomt met het plan, dat een gedragen koers bevat. De hulp is ook passend als blijkt dat professional en gezin het ingezette alternatief passend vinden.

Tijdig: De hulp is tijdig wanneer binnen drie maanden na het uitspreken van de maatregel passende hulp is ingezet, of zoveel eerder als de jeugdbeschermer en betrokkenen noodzakelijk achten gezien de onveiligheid/ontwikkelingsbedreiging/recidive risico van het kind. De inspecties hanteren wat betreft de termijn hierbij het principe 'comply or explain'.

De hulp is niet gestart als na de intake het kind/gezin op een wachtlijst terecht komt. Indien het kind/ gezin heeft moeten wachten op passende hulp, maar deze is in de doorbraakaanpak tot stand gekomen, dan beoordelen de inspecties dit positief.

4.1 Resultaat tijdig passende hulp

Aantallen onderzoek januari 2022

De hierna genoemde aantallen zijn niet geschikt om een inschatting van het totaal aantal te maken. Dit heeft te maken met het aantal besproken en bekeken dossiers uit een specifieke periode.

Tussen 1 juni 2021 en 25 oktober 2021 zijn in totaal 400 jeugdbeschermingsmaatregelen uitgesproken binnen de jeugdbeschermingsregio. De inspecties hebben een steekproef van in totaal 43 casussen met een maatregel beoordeeld of passende hulp is ingezet. Dit was voor 26 kinderen van de 43 het geval.

De inspecties hebben in totaal voor 43 kinderen met een maatregel gestart tussen 1 juni 2021 en 25 oktober 2021 beoordeeld of de hulp *tijdig* is ingezet. Dit was voor 18 kinderen van de 43 het geval.

In 13 van de 43 onderzochte casussen is een relatie met het startmoment van de jeugdbeschermer bij het niet of niet tijdig inzetten van de passende hulp. Bij deze 13 jeugdbeschermingsmaatregelen kon niet direct een jeugdbeschermer starten. Tijdens het onderzoek bleek dat dit doorwerkt in het niet of niet tijdig starten van de passend hulp.

Caseload

De hierna genoemde aantallen zijn niet geschikt om te extrapoleren. Dit heeft te maken met het feit dat gevraagd is naar een inschatting en het beeld van de jeugdbeschermer. De gegevens zijn niet aan de hand van dossiers geverifieerd en er is geen onderzoek verricht naar de gehele caseload.

De jeugdbeschermers is gevraagd of er naast bovengenoemde casussen nog andere kinderen met een jeugdbeschermingsmaatregel zijn die nog geen passende hulp hebben dan wel wachten op passende hulp. De 32 geïnterviewde jeugdbeschermers hebben gezamenlijk een caseload van

ongeveer 370 kinderen. De inschatting van de jeugdbeschermers was dat er binnen hun caseload minimaal nog 60 kinderen geen passende hulp ontvangen dan wel wachten op passende hulp.

Doorbraakaanpak

De doorbraakaanpak is ingezet bij vier van de 43 casussen. Bij drie casussen bleek de aanmelding niet te zijn ontvangen door de coördinator van de doorbraakaanpak van de betreffende jeugdhulpregio. Bij één casus had de jeugdbeschermer inmiddels zelf hulp gevonden waardoor de inzet van de doorbraakaanpak niet meer noodzakelijk was.

De GI's hebben een rol in het aanleveren van de data voor de ketenmonitoring. Het is een handmatige uitvraag bij de jeugdbeschermers, wat tijdrovend is. Specifiek voor JBB⁷ geldt dat het registratiesysteem WIJZ in het eerste kwartaal 2022 wordt aangepast zodat deze data makkelijker aan te leveren is. JBB hoopt dat daarmee ook meer alertheid bij de individuele jeugdbeschermers is op het aanmelden van de kinderen voor de doorbraakaanpak⁸.

Volgens de ketenmonitoring wachten op 1 februari 2022 minimaal 20 kinderen met een jeugdbeschermingsmaatregel op tijdig passende hulp. Op basis van de gesprekken met verschillende ketenpartners gedurende de periode van verscherpt toezicht verwachtten de inspecties dat het aantal kinderen met een jeugdbeschermings- en of jeugdreclasseringsmaatregel in Brabant, die in aanmerking komen voor de doorbraakaanpak, hoger ligt. Uit bovenstaande aantallen blijkt dat deze verwachting is bevestigd. Verderop in dit hoofdstuk wordt nader ingegaan op een duiding hiervan.

Verschillen per jeugdhulpregio

Bij de norm tijdige inzet van passende hulp zijn verschillen per jeugdhulpregio zichtbaar. Op basis van het aantal casussen die per jeugdhulpregio zijn getoetst, kunnen de inspecties geen representatief kwantitatief beeld geven van de verschillen.

In de bijlage is een korte weergave van de aandachtspunten per jeugdhulpregio opgenomen. Deze zijn gebaseerd op de gesprekken in de jeugdhulpregio's.

De inspecties hebben kwalitatief onderzoek uitgevoerd en naast het uitdiepen van de 43 casussen hebben zij in algemene zin met jeugdbeschermers en jeugdhulpregio's gesproken over tijdig passende hulp. Hierdoor kunnen zij een duiding en een richting geven van de belemmerende factoren bij de inzet van tijdige passende jeugdhulp aan kinderen met een jeugdbeschermingsmaatregel.

4.2 Belemmerende factoren voor tijdig passende hulp

4.2.1 Belemmerende factoren: nog steeds aanwezig

In het onderzoek van januari 2022 zijn dezelfde belemmerende factoren als die in het rapport van juli 2021 zijn benoemd naar voren gekomen.

Hiaten in het zorglandschap en wachtlijsten

De jeugdbeschermers geven de hiaten in het zorglandschap en de wachttijden bij jeugdhulpaanbieders aan als belangrijke belemmerende factor waarom er geen passende en tijdige hulp is ingezet. Hierbij worden dezelfde vormen van hulp als in juli 2021 genoemd als hiaten in het zorgaanbod of met wachtlijsten.

Hulp bij complexe scheidingen, Omgangsbegeleiding, Gezinshuizen, Jeugd GGZ (diagnostiek, behandeling en verblijf), Wonen met perspectief naar 18+, Pleegzorg, Jeugdpsychiaters, Pleegzorg Plus, Hulp in een andere taal, Verblijf na gesloten jeugdzorg, Multidisciplinaire samenwerking: J&O. WLZ. LVB. GGZ

⁷ JBB voert, als regionale GI, de meeste jeugdbeschermingsmaatregelen uit binnen de jeugdbeschermingsregio Brabant. Daarom wordt in deze rapportage specifiek gerapporteerd over JBB dan over de andere GI's.

⁸ Bij de reactie op feitelijke onjuistheden is aangegeven dat dit per 1 maart 2022 is gerealiseerd.

De inspecties vinden het opvallend dat de jeugdbeschermers aangaven dat er ook in de gesloten jeugdzorg sprake is van wachttijden.

Inhoudelijke bemoeienis gemeenten jeugdhulpbepaling GI

In het contact met de gemeenten ervaren jeugdbeschermers dat de jeugdhulpbepaling niet altijd wordt overgenomen. De jeugdbeschermers geven, anders dan in juli 2021, aan dat het vooral jeugdhulp betreft die niet gecontracteerd is. In veel gevallen wil de gemeente dan toch eerst (opnieuw) onderzoeken of er hulp ingezet kan worden binnen het gecontracteerde aanbod. Als dat niet kan, is de wens van de gemeente dat de niet gecontracteerde zorg geregeld wordt via onderaannemerschap met een hoofdaanbieder die wel is gecontracteerd. Het is dan aan de jeugdbeschermer om met de eventuele hoofdaanbieder (vaak een aanbieder die zelf geen aanbod had), het onderaannemerschap te organiseren. Dit is een tijdrovend (administratief) proces voor de jeugdbeschermer waarbij sprake is van verschillende belangen. Jeugdbeschermers ervaren dat hierbij niet altijd de belangen van de kinderen voorop staan.

4.2.2 Andere belemmerende factoren

In het onderzoek in januari 2022 zijn ook andere belemmerende factoren die niet eerder in een rapport zijn benoemd gevonden.

Knelpunten in de samenwerking tussen GI en jeugdhulpaanbieders

Aanmeldproces aanbieders

Nadrukkelijker dan tijdens het onderzoek in 2021 werd het aanmeldproces bij jeugdhulpaanbieders benoemd als een belemmerende factor. Dit varieerde van de administratieve last (elke jeugdhulpaanbieder heeft zijn eigen intakeproces met eigen aanmeldformulieren met eigen wensen over de informatie) tot de lange tijd dat de aanbieder neemt voor het nemen van beslissingen.

Als een jeugdbeschermer een kind aanmeldt bij een jeugdhulpaanbieder dient veel informatie aangeleverd te worden. Bij veel aanbieders wordt door de jeugdbeschermers ervaren dat er dan een aantal weken geen contact is tot het interne beraad bij de aanbieder tot een uitkomst is gekomen. In een aantal gevallen wordt vervolgens aangegeven dat de hulp niet ingezet kan worden om een reden die vooraf duidelijk en bekend was (bijvoorbeeld de hoogte van IQ, het al dan niet aanwezig zijn van psychologisch onderzoek).

Er zijn voorbeelden genoemd dat deze periode van stilte kort was (enkele dagen) maar ook voorbeelden dat dit proces soms wel vijf tot zes weken in beslag nam. De langst genoemde periode was drie en een halve maand.

Als werkende factor noemde een jeugdbeschermer de positieve ervaring die was opgedaan bij een jeugdhulpaanbieder waar er sprake was van een mondelinge intakebespreking. Achteraf hoefde alleen de informatie op papier te worden aangeleverd wat aanvullend nodig was. Dit was minimaal. Doordat de casus doorgesproken was, had de jeugdhulpaanbieder de mogelijkheid om direct vragen te stellen en de jeugdbeschermer kon deze direct beantwoorden. Een dag later was er bij de jeugdhulpaanbieder al duidelijkheid over het al dan niet kunnen aanbieden van hulp in deze casus.

Jeugdbeschermers geven aan dat met elke aanmelding voor jeugdhulp zij denken een stapje dichterbij te zijn bij de inzet van passende hulp. Dit is vaak ook een reden om (nog) niet aan te melden voor de doorbraakaanpak. Als er dan afgemeld wordt om een reden die van tevoren bekend was, ervaren de jeugdbeschermers dit als frustrerend en verloren tijd.

Enkele jeugdhulpaanbieders geven tijdens de gesprekken aan dat zij de verantwoordelijkheid voor zowel het kind dat wordt aangemeld ervaren als voor de kinderen die al in zorg zijn, met name bij verblijf. Een goede matching is een belangrijk element in het slagen van de hulp. De jeugdhulpaanbieders geven aan druk te ervaren vanuit de GI's en/of de lokale teams om dit matchingsproces voor de aangemelde kinderen te versnellen of om iets te creëren.

Opstelling Jeugdbeschermers

De jeugdhulpaanbieders geven in de gesprekken aan dat jeugdbeschermers zich zeer sturende en weinig samenwerkingsgericht kunnen opstellen (met de beschikking van de rechtbank in de hand). De jeugdhulpaanbieders geeft aan dat deze benadering niet past bij de methodiek of werkwijze van de jeugdhulpaanbieders, waarbij de bereidheid van de ouders en/of de kinderen van belang is.

Verduidelijking aanmeldvraag

Enkele voorzitters van RET's geven aan de vraag van de jeugdbeschermer aan de jeugdhulpaanbieders onvoldoende duidelijk te vinden. De zorgaanbieder heeft daardoor geen aanbod kunnen doen, terwijl er wel een mogelijkheid was. Ook valt hen op dat er geen aandacht is voor wat te doen als de optie die besproken is, niet lukt ('wat als dat niet goed gaat, wat is volgend plan').

Gezamenlijk leren

Binnen de jeugdhulpregio's WBW en WBO benoemden de aanbieders behoeften te hebben aan een brede casusevaluatie om met elkaar naar de knelpunten te kijken en vooral ook naar de oplossingen. De leerbijeenkomst naar aanleiding van casuïstiek van BEN werden in de verschillende gesprekken als positief en helpend geduid.

De inspecties staan positief tegenover initiatieven met als doel gezamenlijk te leren en lessen te trekken voor de verbetering van de processen. Zij moedigen dit soort initiatieven daarnaast aan omdat zij weten dat dit de samenwerking tussen professionals bevordert.

Overgang na crisis hulp (VOTS -> OTS)

In het onderzoek zijn jeugdbeschermers betrokken die werken in het team spoedeisende zorg van JBB. Het betreft de uitvoering van de voorlopig onder toezichtstellingen of voorlopige voogdijmaatregelen. Spoedeisende zorg maakt veelal gebruik van crisisplekken en ambulante crisis hulp. Jeugdbeschermers ervaren het afgelopen jaar dat het steeds lastiger is een beschikbare passende plek te vinden. De jeugdhulpaanbieders hebben over het algemeen geen crisisplaatsen beschikbaar (de plekken zijn bezet) of hooguit voor een korte periode beschikbaar. Het gevolg voor de kinderen is dat er tijdens de crisis overplaatsingen plaatsvinden. Ook worden kinderen (ver) buiten de regio geplaatst of worden broers en zussen uit elkaar gehaald.

De jeugdhulpaanbieders verzorgen crisisopvang voor maximaal vier weken in overeenstemming met de afspraken met de jeugdhulpregio's. De jeugdbeschermers doen vaak een beroep op de jeugdhulpaanbieder om voor een specifiek kind de crisiszorg te verlengen om de ideale vervolgplek te vinden en daar te starten. De jeugdhulpaanbieder ervaart dit als druk omdat ook andere kinderen wachten op een plek binnen de crisisopvang.

De jeugdbeschermers van de spoedeisende zorg hebben de ruimte om vaker en langere tijd bij het gezin te zijn, soms tijdens de crisis, vaak de dagen erna. Daardoor kunnen de jeugdbeschermers direct bijsturen. Deze ruimte is er niet bij de uitvoering van een 'reguliere' jeugdbeschermingsmaatregel. Een aantal jeugdbeschermers van spoedeisende zorg gaven aan een casus soms langer bij zich te houden, omdat er (nog) geen 'reguliere' jeugdbeschermer beschikbaar is, na de uitspraak van een onder toezichtstelling.

4.3 Optelsom van wachttijden

De jeugdbeschermers gaven in de gesprekken tijdens de onderzoeken in juli 2021, november 2021 en januari 2022 aan dat de periode van het moment dat er besloten is de casus voor te dragen aan de beschermingstafel en de start van de jeugdbeschermer vaak al zes maanden zijn verstreken, los van de eventuele wachttijden bij één van de partners in dit proces. Zo neemt het raadsonderzoek zelf gemiddeld drie maanden in beslag. De lange periode van wachten voordat de jeugdbeschermers starten bij het gezin is belemmerend. Een jeugdbeschermer gaf het pakkend weer: "Je staat al met 2-0 achter voordat je met een gezin begint".

De jeugdbeschermingsregio Brabant is zich zeer bewust van de optelsom van de wachttijden bij de lokale teams, veilig thuis, de beschermstafel, de Raad voor de Kinderbescherming, de Rechtbank, de GI's en de jeugdhulpaanbieders. Zij heeft de opnamestops van de twee GI's gezien als een kans om ook naar de ketenbrede wachtlijstproblematiek te kijken. Om inzicht te krijgen in de brede keten is een monitoring, opgezet waarbij de gegevens van de Raad voor de Kinderbescherming en de GI's zijn opgenomen.

Uit de keten brede monitoring blijkt dat bij de Raad voor Kinderbescherming in de jeugdbeschermingsregio Brabant op 1 februari 2022 ongeveer 240 kinderbeschermingszaken wachten op de start van het onderzoek. Er wordt bij de Raad voor de Kinderbescherming hard gewerkt om de wachtlijst te verkorten. Dit kan zorgen voor een extra instroom bij de GI's. De jeugdbeschermingsregio Brabant wilde in de monitoring ook de gegevens van de Rechtbank opnemen. De Rechtbank vond het niet passend om hieraan mee te werken, gezien hun onafhankelijke rol. Bij de GI's zijn naast de gegevens van instroom en uitstroom van jeugdbeschermingsmaatregelen ook enkele personeel gerelateerde gegevens opgenomen.

4.4 Aanbevelingen van de inspecties uit juli 2021: stand van zaken

Naast de aanbevelingen van de inspecties is de jeugdbeschermingsregio geconfronteerd met de opnamestops bij JBB en WSS van 21 juni 2021 tot en met 15 december 2021. De verbetermaatregelen voor de opnamestops en de aanbevelingen vanuit de inspecties zijn opgenomen in 'het plan van aanpak Brabantse jeugdbeschermingsregio's' uit oktober 2021.

De urgentie van het mogelijk maken dat alle uitgesproken jeugdbeschermingsmaatregelen werden uitgevoerd heeft veel energie en tijd van alle betrokken partijen gevraagd. Daarnaast was bekend dat bij veel van de verbetermaatregelen rond het inzetten van tijdig passende hulp de resultaten pas in een later stadium verwacht werden.

De inspecties gaan kort in op de verbetermaatregelen die zijn genomen naar aanleiding van de aanbevelingen in het rapport '[Regiorapport vervolgtoezicht kwetsbare kinderen onvoldoende beschermd, jeugdbeschermingsregio Brabant](#)' van juli 2021.

Aanscherping doorbraakaanpak

Aanbeveling: 'De inspecties hebben in juli 2021 de aanbeveling gedaan dat de jeugdhulpregio's, de GI's, de jeugdhulp aanbieders en de lokale teams gezamenlijk in de periode van het verscherpt toezicht de doorbraakaanpak aanscherpen op basis van de analyse van de inspecties en deze in te zetten voor kinderen met een maatregel die nu wachten op passende hulp'.

In beeld brengen van kinderen met een maatregel die wachten op passende hulp

De jeugdbeschermingsregio heeft zich samen met de GI's ingespannen om zicht te krijgen en houden op de kinderen met een jeugdbeschermingsmaatregelen die wachten op passende hulp. Elke jeugdhulpregio heeft een vast aanspreekpunt waar de kinderen voor de doorbraakaanpak gemeld worden.

De GI's spelen een cruciale rol in het aanmelden van de kinderen voor de doorbraakaanpak. De GI's hebben de doorbraakaanpak meerdere malen onder de aandacht gebracht bij de jeugdbeschermers. Specifiek binnen JBB wordt door de plaatsingscoördinatoren regelmatig navraag gedaan bij de jeugdbeschermers of er aanmeldingen zijn. Ondanks deze inspanningen geven de meeste jeugdbeschermers van alle GI's in de gesprekken aan, onbekend te zijn met de doorbraakaanpak en/of de opschalingsroute. Een nadere duiding hiervan staat onder het kopje 'Overleg jeugdhulpregio's – GI('s)'.
*Overleg jeugdhulpregio's – GI('s)'.
De GI's spelen een cruciale rol in het aanmelden van de kinderen voor de doorbraakaanpak. De GI's hebben de doorbraakaanpak meerdere malen onder de aandacht gebracht bij de jeugdbeschermers. Specifiek binnen JBB wordt door de plaatsingscoördinatoren regelmatig navraag gedaan bij de jeugdbeschermers of er aanmeldingen zijn. Ondanks deze inspanningen geven de meeste jeugdbeschermers van alle GI's in de gesprekken aan, onbekend te zijn met de doorbraakaanpak en/of de opschalingsroute. Een nadere duiding hiervan staat onder het kopje 'Overleg jeugdhulpregio's – GI('s)'.
De belangrijkste aanscherpingen van de doorbraakaanpak zijn op bovenregionaal niveau.
• Monitoringsafspraken vanuit BEN.
• Taskforce inkoop met als doel om elkaar (bovenregionaal) te kunnen helpen op casusniveau en informatie op te halen over de hiaten in het zorglandschap.*

Aanscherping doorbraakaanpak

De belangrijkste aanscherpingen van de doorbraakaanpak zijn op bovenregionaal niveau.

- Monitoringsafspraken vanuit BEN.
- Taskforce inkoop met als doel om elkaar (bovenregionaal) te kunnen helpen op casusniveau en informatie op te halen over de hiaten in het zorglandschap.

Structureel tekort jeugdhulpaanbod

Aanbeveling: 'De inspecties hebben in juli 2021 de aanbeveling gedaan dat (betrokken partijen in) de jeugdhulpregio's in de periode van het verscherpt toezicht tot een gezamenlijke aanpak komen, waarvan zij aannemelijk kunnen maken dat dit op de korte termijn leidt tot een kwantitatief en kwalitatief toereikend passend specialistisch hulpaanbod voor kinderen met een jeugdbeschermingsmaatregel'.

De inspecties hebben in juli 2021 geconstateerd dat een aantal specifieke vormen van hulp onvoldoende beschikbaar zijn (zie 4.2.1). Hierdoor kan het voorkomen dat de passende hulp niet, of niet tijdig kan worden ingezet. BEN heeft samen met de taskforce inkoop de, in januari 2021 gemaakte, inventarisatie over de lacunes van het zorglandschap in de jeugdbeschermingsregio Brabant een nadere verdieping per jeugdhulpregio gemaakt voor kleinschalig wonen en specialistisch ambulante hulp.

Hierdoor is per jeugdhulpregio in beeld waar de hiaten in het zorglandschap zijn. Er wordt binnen de jeugdbeschermingsregio Brabant niet gewerkt met een bovenregionaal inkoopplan voor alle vormen van hulp. Elke jeugdhulpregio verzorgt zijn eigen inkoop. De opgehaalde hiaten in het zorglandschap wordt door de taskforce inkoop met acties zoals een maatwerk aanpak opgevolgd. Daarnaast worden de lacunes meegenomen in de inkoopronde bij de vijf jeugdhulpregio's.

Het is positief dat er bovenregionaal en op jeugdhulpregio zicht is op de hiaten in het zorglandschap. Daarmee is nog niet voldoende aanbod gecreëerd.

Een complicerende factor hierbij is dat in de hele jeugdhulpketen een tekort is aan personeel. Ook jeugdhulpaanbieders hebben niet altijd voldoende personeel om de gevraagde hulp te leveren.

Enkele beleidsmedewerkers gaven aan dat er meer samenwerking is tussen de gemeenten binnen de jeugdhulpregio dan na kort de transitie (2015/2016). Het spanningsveld om samen te werken in de jeugdhulpregio versus de lokale beweegruimte voor de individuele gemeente blijft echter bestaan. De inspecties benadrukken het belang van nauwe samenwerking voor een toereikend specialistisch aanbod zoals zij dit in eerdere rapporten ook hebben gedaan.

Wachlijsten en wachttijden

Aanbeveling: *'De inspecties hebben in juli 2021 aangegeven dat het ontbreekt aan mogelijkheden om tijdig verschillende vormen van specialistische jeugdhulp in te zetten als gevolg van wachlijsten bij jeugdhulpaanbieders. Tevens bestaat er een houding ten opzichte van wachlijsten, als iets wat erbij hoort. Dit belemmert het urgentiegevoel voor de oplossingen en het 'out-of-the-box-denken'.*

Jeugdhulpregio's

Binnen de vijf jeugdhulpregio's bestaan initiatieven om de wachlijsten en wachttijden terug te dringen. Een voorbeeld is dat de GGZ-aanbieders in NOB aan de voorkant gezamenlijk meekijken door welke aanbieder de zorgvraag van het gezin het best opgepakt kan worden. Dit om te voorkomen dat gewacht wordt op een intake en pas daarna duidelijk is dat de zorgvraag bij een ander GGZ-aanbieder gesteld moet worden. Tevens geeft dit de mogelijkheid te sturen, waarbij ambulante hulp en lichtere zorgvragen naar Youz en Bureau 30 gaan, waardoor complexe zorgvragen bij Reinier van Arkel, Karakter, GGZ Oost Brabant komen. Hierdoor hebben specialisten ook ruimte voor deze complexe zorgvragen.

Het is onbekend wat de resultaten zijn van deze en andere initiatieven om de wachlijsten te verkorten.

Jeugdhulpaanbieders

Enkele jeugdhulpaanbieders geven in de gesprekken aan dat zij het als een gemiste kans zien dat zij niet structureel worden betrokken bij het meedenken over oplossingen voor de wachlijsten. Het beeld van de aanbieders is dat er ambulant meer mogelijk is dan nu wordt ingezet. De aanbieders geven aan dat ze expertise bezitten die benut kan worden om tijdig passende hulp te bieden.

Omvang wachlijsten

De coördinatie op de wachlijsten en wachttijden ontbreekt binnen de jeugdhulpregio's. De jeugdhulpregio's hebben niet concreet in beeld wat de aantallen wachtenden zijn, hoe lang de wachlijsten zijn en hoeveel plekken nodig zijn om de wachlijsten op te lossen voor bijvoorbeeld

Specialistisch ambulant

Complexe scheidingen
Complexe GGZ: diagnostiek en
behandeling
Jeugdpsychiaters
Ambulante GGZ
Multidisciplinaire
samenwerking: J&O, WLZ, LVB,
GGZ

Kleinschalig wonen

Gezinshuizen
Wonen met perspectief
naar 18+
Verblijf SGGZ
Pleegzorg
Crisisbedden
Wonen met nadruk op
begeleiding
Moeder-kind-verblijven

verblijf. Tijdens de gesprekken binnen de jeugdhulpregio's verwees inkoop naar beleid, beleid naar de voorzitter van het RET, de voorzitter van het RET naar inkoop, etc. De gesprekken zijn gevoerd vlak voor de start van de taskforce inkoop. De inspecties gaan er dan ook vanuit dat deze taskforce niet alleen de hiaten in het zorglandschap in beeld heeft, maar ook de omvang van deze hiaten.

Tijdens de gesprekken met de aanbieders in de jeugdhulpregio's benoemen de aanbieders dat zij niet voldoende op de hoogte zijn van de hiaten in de jeugdhulpregio's. Zij geven aan dat wel te willen zijn en mee te willen denken hoe dat aanbod gecreëerd wordt.

Ouders

Ouders gaven in de gesprekken aan dat de wachttijden voor de hulp zeer stressvolle periodes zijn. Eén ouder gaf het als volgt weer: 'dat wachten belemmert alles'. Toen de hulp eenmaal begon gaf het voor de meeste gezinnen een verlichting.

Een van de gesproken ouders wilde hulp van een al bekende hulpaanbieder van het gezin. De jeugdbeschermer heeft dit ook onderzocht, maar dat bleek niet mogelijk doordat de gemeenten geen contract (meer) had met de betreffende aanbieder. De ouder gaf aan dat hierdoor tijd verloren is gegaan en er opnieuw gezocht moest worden, waardoor er weer tijd verloren ging.

Voorbeelden van innovaties vanuit de projectorganisatie

Eén van de opdrachten van de projectorganisatie is nadenken over 'out of the box' oplossingen. Enkele van deze oplossingen betreffen het terugdringen van de instroom bij de jeugdbescherming, juist om de wachttijden in de keten te verlichten.

- In de projectorganisatie is een traject uitgedacht met gezinsadvocaten en in de jeugdhulpregio HvB draait een pilot. Het doel is de instroom binnen de jeugdbescherming te voorkomen door het inzetten van het mediationteam bij complexe scheidingen. Het gaat om gezinnen die op de wachtlijst van de Raad voor de Kinderbescherming staan, en om gezinnen die hulp vanuit de lokale teams krijgen.
- Aan het begin van de opnamestops is de jeugdbeschermingstafel uitgebreid met extra expertise vanuit de projectorganisatie. Hierdoor is er een betere triage en kwamen minder kinderen in het gedwongen kader.
- Binnen de jeugdbeschermingsregio is bij JBB een project gestart om te gaan werken met een de verklarende analyse. Dit project voorziet in een gezamenlijk gedeelde weergave van getoetste hypothesen over ontstaan, in stand houden, versterken én verminderen van het probleem in een gezin. Gedragswetenschappers vanuit de jeugdhulpaanbieders uit de regio zijn betrokken.

De inspecties staan positief tegenover initiatieven die als doel hebben kinderen/ gezinnen in het vrijwillig kader de juiste hulp te bieden, waardoor een jeugdbeschermingsmaatregel niet nodig is. Hoe groot het effect van deze (boven)regionale initiatieven is, is (nog) niet in beeld.

Inhoudelijke bemoeienis gemeenten jeugdhulpbepaling GI / administratieve processen/ financiën

Aanbeveling: 'De inspecties hebben in juli 2021 de aanbeveling gedaan dat de GI de noodzakelijk geachte hulp zonder vertraging kan inzetten. Dat wil zeggen dat de inzet van hulp onverwijld plaatsvindt en dat de noodzakelijk geachte hulp niet wordt heroverwogen. Specifiek werd hierbij benoemd:

- *Stel een jeugdhulpbepaling van een GI niet ter discussie.*
- *Neem bureaucratische belemmeringen weg.*

Verbeteragenda

In het plan van aanpak, uit oktober 2021, van de jeugdbeschermingsregio Brabant wordt gesteld dat de inhoudelijke bemoeienis van gemeenten over de jeugdhulpbepaling van de GI, de bureaucratie en/of het sturen van inzet op basis van financiën, niet helpend is om tijdig passende hulp in te zetten voor de kinderen en /of hun gezinnen met een jeugdbeschermingsmaatregel. Ook is het uitgangspunt opgenomen dat de gemeenten handelen vanuit het perspectief van wat het beste is voor het kind.

Onderdeel van het plan van aanpak is een verbeteragenda. De jeugdhulpregio's en de GI's hebben zich gecommitteerd aan deze verbeteragenda. Deze heeft onder meer tot doel een akkoord te bereiken over de gewenste kwaliteit van de GI's en de bijbehorende tarieven '22/'24. Daarnaast is een doel van de verbeteragenda het uniformeren van werkprocessen en het verbeteren van de samenwerking tussen de lokale teams en de GI's.

De inspecties gaan ervan uit dat de uitgesproken uitgangspunten het uniformeren van het proces tussen de GI's, de gemeenten en de lokale teams bespoedigen. De inspecties vinden het van belang dat niet alleen naar de administratieve processen van de gemeenten wordt gekeken maar ook naar de processen tussen en bij alle partijen (de GI's, de lokale teams, de jeugdhulpaanbieders).

Makel-schakel functie

Om verwijzers te helpen om de weg te vinden in het zorglandschap binnen de jeugdhulpregio's is in het plan van aanpak van de jeugdbeschermingsregio Brabant opgenomen dat makel-schakel functie wordt ingezet. De makel-schakel functie voorziet in inzicht in de lokale zorgkaart, kennis over de processen en een beter beeld van vraag en aanbod. Hierdoor worden de verwijzers geholpen in het aanbod af te stemmen op de vraag. De jeugdhulpregio HvB heeft hier eerder mee gewerkt en dit werd als positief ervaren. De implementatie van deze makel-schakel functie wordt in elke jeugdhulpregio anders vormgegeven.

Coördinatie gezinshuizen

In de jeugdhulpregio NOB is een coördinatie ontwikkeld voor het aanbod van (een deel van) de gezinshuizen. Binnen de jeugdbeschermingsregio Brabant wordt onderzocht of dit Brabant breed en voor alle gezinshuizen opgezet kan worden. Dit scheelt de jeugdbeschermers en andere verwijzers het afbellen van een lange lijst van gezinshuizen en kan voor een betere matching zorgen. Dit geeft de gezinshuizen ook meer rust en duidelijkheid.

Overleg jeugdhulpregio's – GI('s)

Aanbeveling: *'De inspecties hebben in juli 2021 de aanbeveling gedaan dat de GI's indien nodig tijdig met de daartoe aangewezen inhoudelijk deskundige van de gemeente dienden te overleggen over de beschikbaarheid en de mogelijkheden om de noodzakelijke hulp in te zetten. Tijdig wil zeggen: gedurende of direct na het uitzetten van de koers met de kinderen, ouders en intern (en eventueel extern) betrokken disciplines'.*

Vaker niet dan wel

Tijdens de gesprekken met jeugdbeschermers en met de jeugdhulpregio's werd aangegeven dat er tijdig en laagdrempelig overleg plaatsvindt tussen de jeugdbeschermers en de lokale teams, om vroegtijdig na te gaan welke hulp er nodig is. Tegelijkertijd spraken de inspecties ook jeugdbeschermers en professionals van de lokale teams die aangaven dat dit nog vaker niet dan wel gebeurt. Of dit gebeurt, hangt sterk af van de eerdere ervaring met de samenwerking en of deze al dan niet positief is geweest. De medewerkers van de lokale teams gaven aan dat LJ&R en WSS sneller het overleg opzoeken dan JBB en JVV.

In alle vijf de jeugdhulpregio's is het overleg tussen het lokale team en de jeugdbeschermers de eerste stap in de doorbraakaanpak. De genoemde punten in de samenwerking zijn daarmee ook van toepassing op de doorbraakaanpak.

De genoemde belemmeringen zijn:

- onbekendheid over en weer tussen de medewerkers van de lokale teams en de jeugdbeschermers,
- jeugdbeschermers krijgen na een vraag vooral advies, geen oplossing of hulp,
- slechte bereikbaarheid van de lokale teams,
- slechte bereikbaarheid van de jeugdbeschermers,
- expertise van aanbieders onbenut,
- jeugdbeschermers schalen (te) laat in het proces op.

Door de vele personeelwisselingen die plaatsvinden bij zowel de GI's als bij de lokale teams is het lastig om de positieve ervaringen in de samenwerking uit te breiden en te bestendigen.

Daar waar het wel gelukt was om te komen tot een samenwerking in het vinden van tijdig passende hulp, waren belangrijke succesfactoren:

- gezamenlijke verantwoordelijkheid,
- beide partijen nemen actie,
- bekendheid met het gezin,
- gezamenlijk herkennen van patronen,
- in een vroeg stadium betrokken.

Jeugdbeschermer start overleg te laat

Net als in juli 2021 werken de jeugdbeschermers solistisch in het zoeken naar passende hulp. De lokale teams en de voorzitters van de RET's ervaren dat het overleg pas gezocht wordt als de jeugdbeschermer 'echt' vastloopt, als 'het water boven de lippen staat'.

De lokale teams in de jeugdhulpregio's geven aan dat er meer mogelijk is binnen het gecontracteerde aanbod dan de jeugdbeschermers denken. Doordat de jeugdbeschermers vaak in een laat stadium de gemeente inschakelen is de bereidheid om te kijken naar een alternatief bij de jeugdbeschermer, maar ook het gezin sterk afgenomen.

Ook de jeugdhulpaanbieders geven in de gesprekken aan meer mogelijkheden te zien, met name over de inzet van ambulante hulp. Het valt enkele jeugdhulpaanbieders op dat bij de aanvraag voor verblijf, vaak geen ambulante hulp is ingezet. De aanbieders zien dit als een gemiste kans. Zij gaven aan eerder betrokken te willen worden en dan met elkaar in gesprek te komen over wat er mogelijk is. Zij ervaren dat de jeugdbeschermers vaak gericht zijn op verblijf en niet altijd open te staan voor andere mogelijkheden.

Aanbeveling: *'De inspecties hebben in juli 2021 de aanbeveling gedaan dat de GI's tijdig dienden op te schalen naar het expertteam indien de passende hulp niet tijdig beschikbaar blijkt'.*

Zoals eerder aangegeven is binnen de doorbraakaanpak/escalatieroute de eerste stap het contact tussen het lokale team en de jeugdbeschermer. Als hier geen inzet van tijdig passende hulp wordt gevonden, wordt opgeschaald naar het RET. De RET's vormen de toegang tot de laatste stap in de doorbraakaanpak, te weten BEN.

Naast de gesprekken in de jeugdhulpregio's hebben de inspecties ook twee casuïstiek bijeenkomsten van het RET bijgewoond in HvB en ZOB. In beide RET bijeenkomsten werden mogelijkheden voor passende hulp in de casus met elkaar besproken. De inspecties constateerden dat de bijeenkomsten bij droegen aan de inzet van passende hulp. Daarnaast viel het de inspecties op dat de discussie met respect voor elkaars expertise werd gevoerd. Ook werd zeer zorgvuldig en respectvol omgegaan met het netwerk (de aangesloten ouders, tante) en het kind.

De jeugdhulpregio's zijn momenteel alle vier beoogde functies van het RET (consultatie & advies, procesregie, signaleren en leren) aan het inrichten. Dit is naar verwachting in het tweede kwartaal van 2022 gereed. BEN ondersteunt hierbij. Verschillende partijen geven aan dat expertise overleggen nuttig zijn, maar dat het mandaat niet geregeld is.

Tijdens de gesprekken met de jeugdbeschermers bleek dat het RET nog vrijwel onbekend is en er niet vaak aan deze opschaling gedacht wordt bij casuïstiek. Ook tijdens de gesprekken met BEN kwam naar voren dat de RET's en BEN nog meer bekendheid moeten krijgen bij alle professionals binnen de regio.

De jeugdhulpaanbieders geven aan dat aansluiten bij alle overlegtafels ook tijd kost en niet (altijd) rendabel is. De kleinere aanbieders vinden het juist jammer dat zij niet worden uitgenodigd. Juist bij de kleinere aanbieders zit wat hen betreft flexibiliteit en meer mogelijkheden om vraaggericht mee te denken.

In drie jeugdhulpregio's is het RET operationeel. In de jeugdhulpregio's NOB en WBW zijn de RET's nog in ontwikkeling. Beide jeugdhulpregio's hebben een bestaande overlegstructuur waar passende hulp besproken werd.

- Binnen NOB is een overleg passende hulp (hierna; OPH). Er zijn drie OPH's voor elk een andere geografische sub regio. Deze OPH's dienen benaderd te worden als er sprake was van de inzet van niet gecontracteerde hulp. De OPH's hebben als doel te bekijken of dit aanbod dan alsnog binnen het gecontracteerde aanbod ingezet kon worden. Ook had het OPH de rol om mee te zoeken naar passende hulp als een verwijzer hierin vastliep. Een lange wachtlijst was geen reden tot aanmelding bij het OPH.
Het OPH en het RET gaan binnen NOB naast elkaar een rol krijgen vanaf 2022. Hoe de opschaling vanuit de GI's wordt belegd binnen NOB is nog onbekend. De inspecties vragen NOB bij het beleggen van deze taak te voorkomen dat er een route wordt ingericht die nodeloos vertragend is.⁹
- Binnen WBW verzorgt Stichting Spring de lokale teams voor de gemeenten. Binnen WBW vormen de gedragswetenschappers van deze stichting een expertise team. De rol van het te ontwikkelen RET wordt anders. Binnen WBW krijgen beide expertise teams naast elkaar een rol. De opschaling vanuit de GI's wordt belegd bij het RET van WBW.

4.5 Conclusie tijdig passende hulp en vervolg toezicht

De jeugdbeschermingsregio Brabant slaagt er nog niet in om tijdig passende hulp te bieden aan elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel. De inspecties realiseren zich dat de opnamestops bij JBB en WSS van 21 juni 2021 tot en met 15 december 2021 veel aandacht heeft gevraagd om het mogelijk te maken dat alle uitgesproken jeugdbeschermingsmaatregelen werden uitgevoerd. Ook hebben de eerdergenoemde gesprekken rond financiën de nodige tijd en aandacht gevraagd van alle betrokkenen.

Opschaling

De inspecties beoogden met het verscherpt toezicht dat de regio een effectieve opschaling zou realiseren voor kinderen met een maatregel die te lang wachten op passende hulp. De inspecties zien dat de regio in het afgelopen half jaar inspanningen heeft verricht om uitvoering te geven aan de effectieve opschaling. Echter, de inspanningen in de jeugdbeschermingsregio Brabant hebben voornamelijk onvoldoende tot het gewenste resultaat geleid.

Zo is nog geen volledig beeld van alle kinderen die geen of niet tijdig passende hulp ontvangen. Het is nog onvoldoende geborgd dat er een functionerend systeem is om deze kinderen goed in beeld te krijgen. De escalatieroute (doorbraakaanpak) is niet bij alle betrokken partijen in de regio bekend en wordt ook nog onvoldoende gebruikt. De eerste stap in de escalatieroute, het contact tussen de jeugdbeschermer en het lokale team, is niet systematische en structureel geborgd. Het is afhankelijk van de betrokken jeugdbeschermer en de betrokken professional bij het lokale team of dit contact ontstaat. De implementatie van de RET's vraagt nog aandacht.

Structurele belemmeringen

De inspecties beoogden met het verscherpt toezicht dat de regio een effectieve aanpak zou realiseren voor het opheffen voor de structurele belemmeringen voor kinderen met een maatregel die te lang wachten op passende hulp. De jeugdbeschermingsregio heeft een plan van aanpak gerealiseerd en is daarnaast aan de slag gegaan met de uitvoering van de verbetermaatregelen voor het opheffen van de knelpunten door om zo te komen tot tijdig passende hulp. Echter, de inspanningen in de jeugdbeschermingsregio Brabant hebben voornamelijk onvoldoende tot het gewenste resultaat geleid.

Zo hebben de inspecties geconstateerd dat de belemmerende factoren die in juli 2021 zijn geconstateerd (hiaten in het zorglandschap, wachtlijsten, inhoudelijke bemoeienis van gemeenten met de jeugdhulpbepaling GI en de administratieve processen) nog steeds een belemmering bij het inzetten van tijdig passende hulp voor kinderen met een jeugdbeschermingsmaatregel. De daarvoor ingezette verbetermaatregelen hebben nog onvoldoende geleid tot verbetering. Daarnaast is een tweetal andere belemmerende factoren geconstateerd door de inspecties waar zij aandacht voor vragen. Dit zijn: 'Knelpunten in de samenwerking tussen jeugdbeschermers en jeugdhulpaanbieders' en 'de overgang na crisishulp'. Tot slot is er sprake van een optelsom van

⁹ Bij de reactie op feitelijke onjuistheden is aangegeven dat het OPH en het RET één orgaan worden.

wachttijden. De lange periode van wachten voordat de jeugdbeschermers starten bij het gezin is belemmerend.

Daarom verlengen de inspecties de periode van de uitvoering van het verscherpte toezicht in de jeugdbeschermingsregio Brabant met zes maanden.

Bijlage 1: Beeld van de jeugdhulpregio's



WBW

Route: GI-> lokale team-> expertteam (GW van lokale team) -> RET-> BEN

- + Gespreksmodel maakt gesprek over rollen en verwachtingen mogelijk
- + Datamonitoring: input voor gesprek met Zorgaanbieders.
- + Sterke verbinding tussen visie, beleid en wijze van uitvoering
- Samenwerking tussen lokaal team en Jeugdbeschermer kan verbeterd worden
- In de contracten van zorgaanbieders zijn verplichtingen opgenomen voor nazorg en zorg tijdens eventuele wachttijden. Hier wordt nog niet altijd op gestuurd.

Pilot: Werken met veiligheidsteam bij afschaling.

WBO

Route: GI -> lokale team-> RET-> BEN

- + Korte lijnen
- + Aanbieders ervaren WBO als een fijne samenwerkingspartner
- + Casussen waarbij het niet goed loopt, worden niet losgelaten; elkaar helpen en samenwerking blijven zoeken.
- Processen tussen gemeenten binnen WBO zijn heel verschillend.
- Behoefte om met elkaar in gesprek te komen, bijv. casus evaluatie. Oproep aan gemeenten: coördinatie
- Investeer op samenwerking toegang en GI.

HvB

Route: GI -> lokale team-> RET -> plaatsingstafel (met managers + gem. Tilburg*) -> Tafel Bestuurders en wethouders*) -> BEN

- + Mensen vinden elkaar beter
- + Route is voor alle gemeenten hetzelfde in HvB.
- + Werkt al langere tijd met experttafel
- Bij de overlegtafels zijn de kleine aanbieders niet betrokken terwijl hier wel creativiteit en wendbaarheid zit
- Veel tafels, geen oplossingsgericht overleg
- Contact tussen JB en lokaal team niet structureel

* tafel met managers, gemeente en bestuurders, wethouders casus afhankelijk.

NOB

Route: GI -> lokale team -> zorgbemiddeling -> opschaling naar OPH/RET overleg -> BEN.

- + Rol plaatsingscoördinator JBB, erg actief
- + Wachlijst werkgroepen actieve concrete acties
- + Partnership tussen de aanbieders in de regio
- Veel verschillende tafels voor overleg
- Contact tussen jeugdbeschermers en het lokale team is casus en persoonsafhankelijk
- OPH behandelt geen wachlijst problematiek.

ZOB

Route: GI -> lokale team -> RET -> BEN

- + Zorgmakelaar, bij de toegang/ servicebureau
- + Door middel van contracteren op weg naar passende hulp (Multi)
- + Regio: positief over positie RET in de doorbraakaanpak
- Hulpvraag richting aanbieder vanuit GI's onduidelijk geformuleerd, waardoor aanbieder nee zegt terwijl er wel aanbod is.
- Geen aandacht voor wat te doen als de optie die besproken is niet lukt ('wat als dat niet goed gaat, wat is volgend plan').
- Jeugdbeschermer en lokale team ervaren geen gezamenlijke verantwoordelijkheid

Duidelijk. Onafhankelijk. Eerlijk.

www.igj.nl